БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

АГУУЛГА

1 БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН ҮЙЛДВЭРИЙН САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, ТӨРӨӨС БАРИМТАЛЖ БУЙ БОДЛОГО, САЛБАРТ ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДАЛ

2 БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН , ЭРЭЛТ, НИЙЛҮҮЛЭЛТ, ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

3 ТҮҮХИЙ ЭДИЙН ЭРЭЛ ХАЙГУУЛ, ОЛБОРЛОЛТ , ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

4 ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ ,ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

5 БИЗНЕСИЙН ТААТАЙ ОРЧИН БИЙ БОЛГОХ ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

6 ЧАНАР, СТАНДАРТ, ТУЛГАМДСАН АСУУДАЛ, ГАРЦ ШИЙДЭЛ

Times new roman 16

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
2016-2020 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ХӨТӨЛБӨРӨӨС

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Эдийн засгийг сэргээх хөтөлбөрт.

"Барилга байгууламжийн өөрийн өртгийг бууруулах, барилгын үйлдвэрлэлийн хугацааг уртасгах, барилгын жинг хөнгөрүүлэх, дулаан алдагдлыг бууруулах, галд тэсвэрлэлтийг сайжруулахад чиглэсэн барилгын материалын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ." гэсэн зорилтын хүрээнд гол нэрийн 4 материалын үйлдвэрийн төслийг дэмжиж, импортыг орлох бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэнэ.

1.Барилгын үндсэн материалыг импортын хамаарлаас гаргаж, барилгын гангийн үйлдвэр
2.Эх орны эрдэс түүхий эд ашигласан барилгын дулаалгын материалын үйлдвэрлэл
3.Угсармал барилгын хийцийн үйлдвэрлэл
4.Баруун бүст барилгын цементийн үйлдвэрлэл

Барилгын материалын үйлдвэрийн тоо

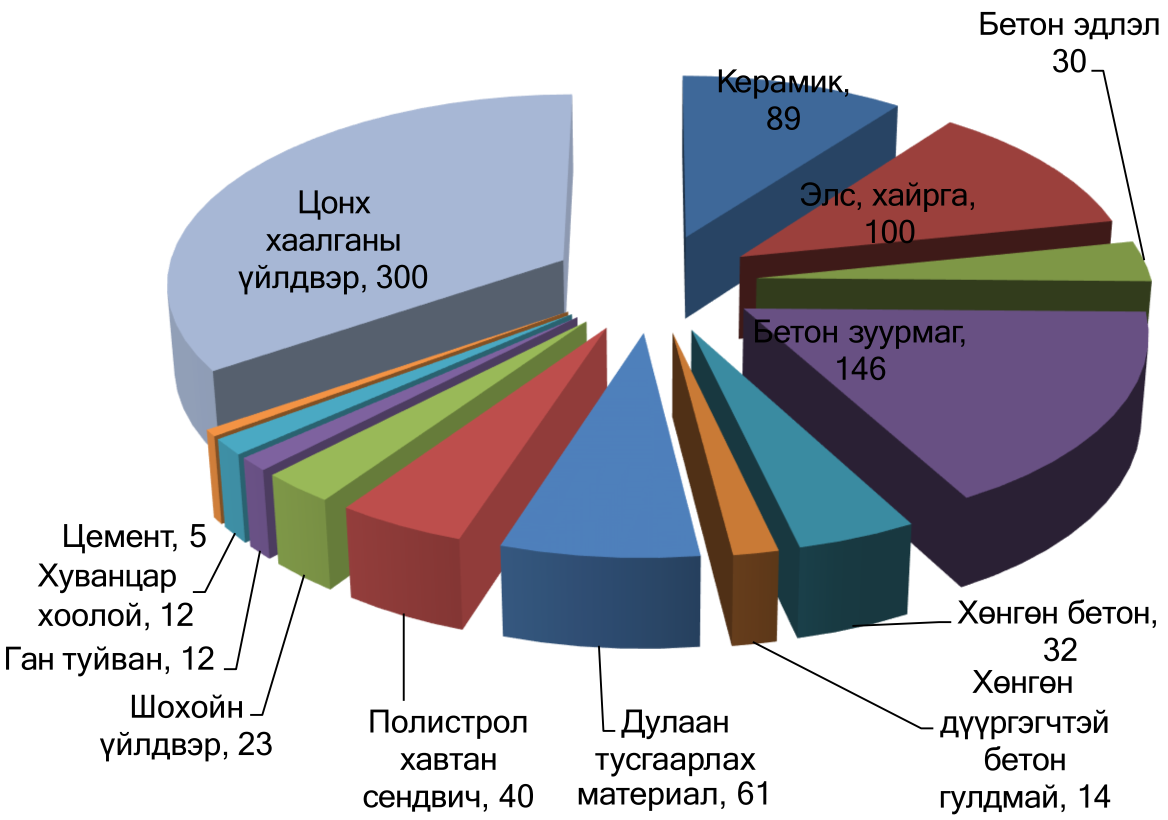

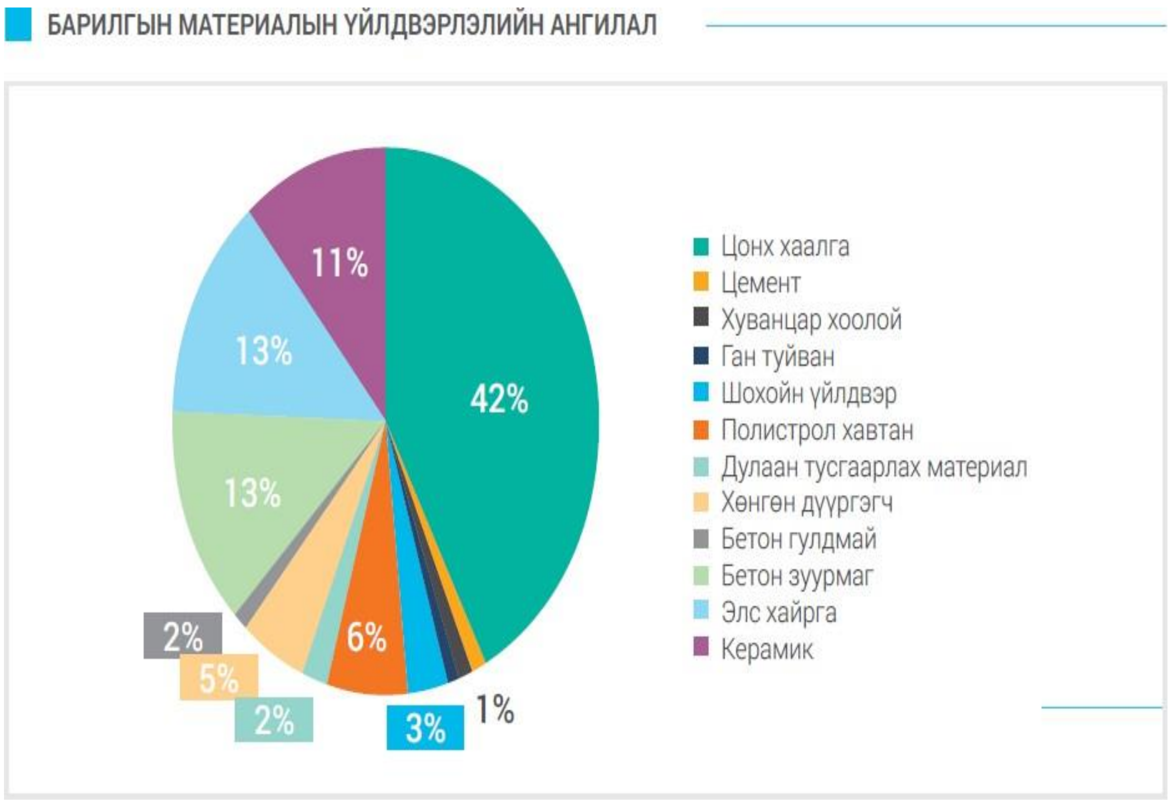

Эх сурвалж: Барилгын материал үйлдвэрлэгчдийн холбоо

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН 2030 ОН ХҮРТЛЭХ ХЭРЭГЦЭЭ, ҮНИЙН ДҮНГЭЭР /ПРОГНОЗ/

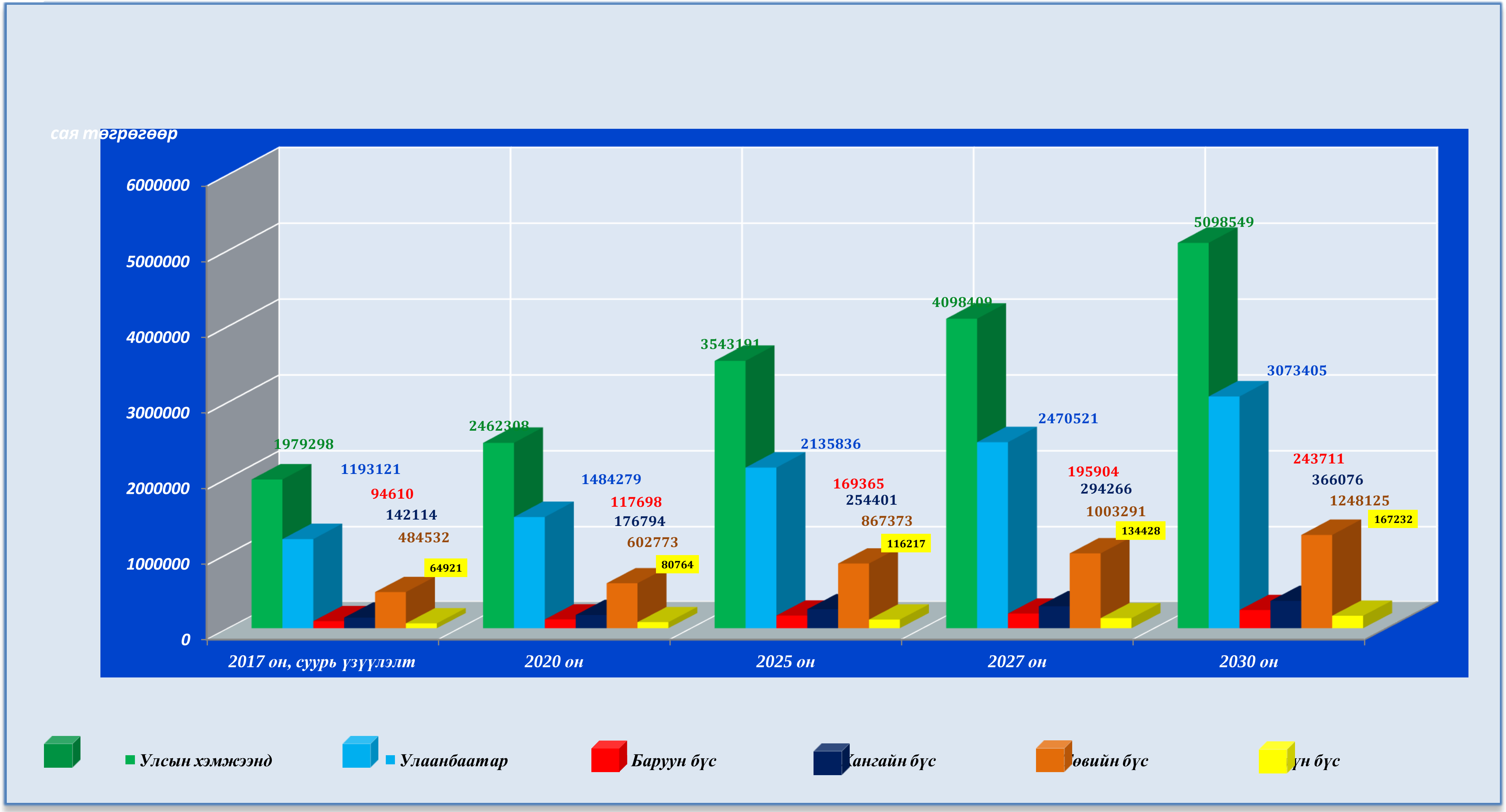

ГОЛ НЭРИЙН БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН 2030 ОН ХҮРТЛЭХ ХЭРЭГЦЭЭ (ПРОГНОЗ)

№	Барилгын материалын зардал	нэгж	2017 он суурь үзүүлэлт	Оноор /бодит хэмжээ/			
				2020	2025	2027	2030
			1979298	2462308	3543191	4098409	5098549
1	Арматур	тн	176159	233561	336087	364762	453775
2	Тоосго	мян.ш	77449	102686	147762	160368	199503
3	Хаалга, цонх	м2	325898	432092	621768	674816	839492
4	Угсармал төмөр бетон бүтээц	м3	239903	318075	457701	496752	617975
5	Бетон зуурмаг	м3	1415598	1876873	2700766	2931192	3646493
6	Цемент	тн	1335586	1770789	2548114	2765516	3440387
7	Хөнгөн бетон гулдмай	м3	336990	446799	642930	697784	868065
8	Эрдэс хөвөн	м3	15282	20262	29156	31644	39366
9	Хөөсөн полистирол EPS	м3	353310	468437	674067	731577	910105
10	Хуванцар хоолой	км	1552	2058	2962	3214	3999
11	Барилгын элс, хайрга	м3	1246386	1652523	2377932	2580814	3210613
12	Шохой	тн	169269	224426	322943	350496	436028

Ц Е М Е Н Т

- 2019оны III улирлын байдлаар жилд 100 мянгаас 1,0 сая тонн хүртэл цемент үйлдвэрлэх хүч чадалтай Цементийн иж бүрэн 6 үйлдвэр, клинкерийн 4 тээрэм ажиллаж жилд нийт 3,6 сая тонн цемент үйлвэрлэх боломжтой болсон.
- Дотоодын зах зээлийг 100 хувь хангаж импортыг зогсоосоноор нэг хүн амд 1,0 тонн цемент ноогдож байна.
- Дотоодын зах зээлийн хэрэгцээнд ойрын жилүүдэд жилд 1,6 сая тонн цементийн хэрэгцээ байгаа бөгөөд 2,0 сая түртэл тонн цементийг экспортлох боломжтой байна.
- Шинээр байгуулагдсан томоохон үйлдвэрүүд түүхий эдээ дагаад Төвийн бүсэд байрлаж байгаа учир орон нутгийн цементийн хэрэгцээг хангах зоилгоор Баруун бүсэд дунд оворын нэг үйлдвэр байгуулж, Хангай болон Зүүн бүсэд клинкерийн тээрэм байгуулах замаар хэрэглэгчид ойртуулах шаардлагатай .

Одоо ажиллаж байгаа үйлдвэрүүд, байршил	Төслийн хүч чадал, мян.тн/жил	Тухайн жилд үйлдвэрлэх боломжтой хэмжээ мян.тн/жил						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019" ХБГ	2020
"МАК" Дорноговь Даланжаргалан	1000				110	413	800	500
"Монцемент БМ "ХХК Дорноговь Өргөн	500		15	80	210	300	450	450
"Мөнхийн баян гал" ХХК Төв . Сэргэлэн	860		50	165	210	164	250	350
Хөтөлийн ЦШ ХК- Сэлэнгэ Хөтөл	860	317	372	400	370	306	450	450
Эрэлцемент ХХК Дархан Уул	60	50	0	0	0	0	0	0
Налгар түшиг ХХК Налайх дүүрэг	60	48	45	45	38,9	25	45	50
Дотоодын нийлүүлэлтийн дүн	3340	488	522	740	939	1208	1995	1800
Импорт		1531	873	252	91	36	25	0
Нийлүүлэлтийн нийт дүн		2019	1395	992	1130	1244	2020	1800
Эрэлт		2000	1300	1000	1200	1250	1600	1800
Экспорт		10	0	0	0	0	400	0

ЦЕМЕНТИЙН ҮЙЛДВЭРҮҮД

ШОХОЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

К Е Р А М И К   Т О О С Г О

Жилд 145000 мян.ширхэг керамик тоосго үяйлдвэрлэх хүч чадалтай 89 үйлдвэр байгаагаас орон нутагт 34 ажиллаж дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангаж байна. Хонгил хатаагуур бүхий жилдээ 45 сая хүртэт ш тоосго үйлдвэрлэх хүч чадалтай “Монгол керамик”, “Эрэл”компаний 2 томоохон үйлдвэр техникийн шинэчлэлт хийсэнээр тоосгоны чанар үнийг тодохойлж байна.

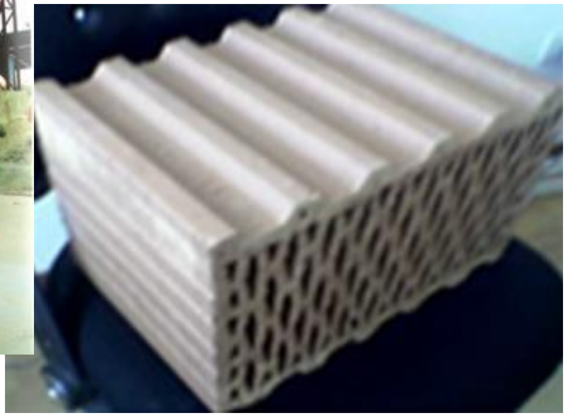

АРМАТУРЫН ҮЙЛДВЭР

Арматурын 12 үйлдвэр: Үүнээс орон нутагт 7. Нийт хүч чадал 80 тн Дотоодын үйлдвэрүүдийн зах зээлийн дөнгөж 20 хувийг хангаж 80 хувийг импортолсоор байна. Дарханы төмөрлөг, Бэрэн группын хүдэр хайлуулан ганжуулж цувимал үйлдвэрлэх замаар арматурын үйлдвэрүүдийг түүхий эдээр хангах шаардлагатай. Энэ асуудал шийдэгдэх хүртэл жилд 300 гаруй мян тонныг 2019 он хүртэл импортлох чиг хандлагатай байна.

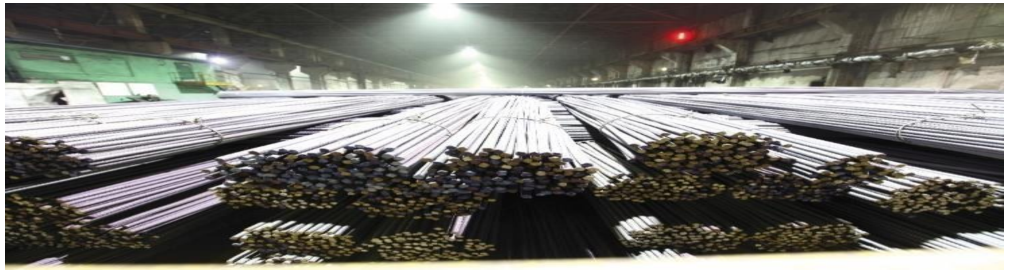

Монгол улсын барилгын зах дээр нийлүүлэгдэж байгаа барилгын арматурын эрэлт нийлүүлэлт ,мян тн

2018 онд барилгын зах зээл дээр нийт 209,7 мян.тн ган туйван нийлүүлэгдсэнээс дотооддоо 36,1 мян.тн-ыг үйлдвэрлэж импортоор 173,6 мян.тн-ыг нийлүүлсэн байна. Өнгөрсөн онтой харьцуулахад дотоодын үйлдвэрлэл 52%-иар,импорт 103,7%-иар тус тус өссөн байна

ДҮҮРГЭГЧ МАТЕРИАЛ ОЛБОРЛОХ, БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ЧИГ ХАНДЛАГА

АШИГЛАЛТЫН ЛИЦЕНЗТЭЙ ГОЛ НЭРИЙН ОРДУУДЫН СУДАЛГАА

Орон нутгийн хэмжээнд

Аймаг/нийслэл	Ордын тоо	%	Нийт эзэмшиж байгаа талбай (га)	Дүүргэгч материал	В зэргээр тогтоогдсон нөөц	Өнгөлгөөний чулуу	Гөлтгөнө	Шавар	В зэргээр тогтоогдсон нөөц	Цеолит	Шохойн чулуу	В зэргээр тогтоогдсон нөөц	В нөөцийн нийт хэмжээ
Улаанбаатар	129	100%	13632,8	82	2301039,2	-	0	47	40546,3	0	0	0,0	2341585,5
Архангай	-	0%	0,0	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Баян-Өлгий	1	1%	156,1	0	0,0	0	0	0	0,0	0	1	1499,6	1499,6
Баянхонгор	-	0%	0,0	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Булган	5	3%	2730,0	3	40030,0	1	0	0	0,0	0	1	289,0	40319,0
Говь-Алтай	3	2%	2049,4	0	0,0	0	0	0	0,0	0	3	60024,7	60024,7
Говьсүмбэр	-	0%	0,0	1	43,0	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Дархан-Уул	19	12%	1291,2	5	23177,4	0	0	5	4024,2	0	9	16727,8	43929,4
Дорноговь	27	16%	11302,8	4	22395,4	0	2	0	0,0	1	17	716438,7	738834,1
Дорнод	2	1%	87,7	1	630,9	0	0	0	0,0	0	1	748,5	1379,4
Дундговь	19	12%	14512,6	2	815,9	0	11	0	0,0	0	4	189361,2	190177,1
Завхан	-	0%	0,0	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Орхон	7	4%	1594,4	5	4899,6	0	0	2	154,6	0	0	0,0	5054,2
Өвөрхангай	-	0%	0,0	0	0,0	0	0	0	0,0	0	0	0,0	0,0
Өмнөговь	8	5%	14474,9	6	22910,9	0	0	1	6862,6	0	1	990,1	30763,7
Сүхбаатар	4	2%	2857,0	2	1872,2	0	0	1	672,7	0	1	11976,8	14521,8
Сэлэнгэ	12	7%	679,5	3	2946,8	0	0	3	367,9	0	6	423144,2	426459,0
Төв	43	26%	4430,8	25	83364,4	0	0	2	1431,6	0	14	168814,5	253610,5
Увс	5	3%	187,9	2	455,8	0	0	1	242,0	0	1	0,0	697,8
Ховд	7	4%	1848,3	3	1360,6	0	0	2	339,0	0	2	9414,3	11113,8
Хөвсгөл	2	1%	187,1	2	3948,0	0	0	1	0,0	0	2	7414,0	7414,0
Хэнтий	1	1%	20,8	0	0,0	0	0	1	1136,0	0	0	0,0	1136,0
	165	100%	58410,4	64	208851,0	1	13	19	15674,6	1	63	1606843,4	1826934,1

БЭЛЭН БЕТОН ЗУУРМАГИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛ

Улсын хэмжээнд бэлэн бетон зуурмагийн 140 гаруй үйлдвэр ажиллаж цагт 15 368 мян м3 зуурмаг үйлдвэрлэх хүч чадал 2018 оны байдлаар бий бий болоод байна. Үүнээс Улаанбаатарт 110 орон нутагт 30 үйлдвэр ажиллаж байна

ТӨМӨР БЕТОН ХИЙЦ ЭДЛЭЛИЙН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ШИНЭ ҮЕ

Бүс нутгийн эрчим хүчний системийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын зориулалттиай, урьчилан хүчитгэсэн төмөр бетон шон, төмөр замын бетон дэрний үйлдвэрлэл

Угсармал барилгын хийц эдлэлийн орчин үеийн байшин үйлдвэрлэх комбинатууд, инженерийн байгууламжийн шугам хоолойн үйлдвэрүүд

ХУВАНЦАР ХООЛОЙ, ЦОНХ ХААЛГА

Цэвэр, бохир, халуун, хүйтэн усны ердийн болон өндөр даралтын, өндөр хатуулагтай PVC, PE, HDPE, PP, PPR, PPRC төрлийн сантехникийн хуванцар хоолой, холбох хэрэгсэлийг олон улсын стандартын шаардлага хангах хэмжээнд жилд 55,6 мян.км сантехникийн хуванцар хоолой, холбох хэрэгсэлийн 12 үйлдвэр ажиллаж эрэлтийг 100% хангах боломжтой

Жилд 6,2 сая м^2 PVC хуванцар рамтай цонх хаалга үйлдвэрлэх хүч чадалтай 300 гаруй үйлдвэр ажиллаж дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангаж байна. Суурьлагдсан хүч чадлаарааа жилд 1000-3000 тн хэлбэржүүлсэн цувимал бэлдэц үйлдвэрлэх хүч чадалтай 2 үйлдвэр ажиллаж дотоодын үйлдвэрүүдийн хэрэгцээг хангах боломжтой боллоо.

БАРИЛГЫН ДУЛААЛГЫН МАТЕРИАЛ

Барилгын дулаалгын зориулалттай EPS , Неопор төрлийн уураар хөөлгөж боловсруулдаг жилдээ 132900 шоо метр полистрол хөөсөн хавтангийн 50 орчим, 84 мян шоо метр XPS төрлийн халуунаар шахаж боловсруулдаг полистрол хөөсөн хавтангийн 4 үйлдвэр, 36,0 мян кв метр PUR\ полиуретан\ задгай шүршдэг хөөс үйлдвэрлэдэг 3, 120,0 мян шоо метр Базальт хөвөнгийн 1, мөн 16,0 мян кв метр хонины ноосон хуйлмал дулаалга үйлдвэрлэдэг 5 үйлдвэр тус тус ажиллаж барилгын дулаалгыг асуудлыг дотоодоо бүрэн шийдвэрлэх боломжтой болсон.

АВТОКЛАВЫН ХИЙТ БЕТОН ГУЛДМАЙ

Автоклавын технологи бүхий 30 гаруй жижиг үйлдвэр, жилд 200-270 мян шоо метр хийт бетон гулдмайн шинэ 2 үйлдвэр ашиглалтад орсон

НАЛАЙХЫН БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН ҮЙЛДВЭР ТЕХНОЛОГИЙН ПАРК

ГЫН МАТЕРИАЛЫН ҮЙЛДВЭРИЙН ДЭД САЛБАР ДАХИ ТӨР ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА

2013 оноос 2018 оны хооронд 1027 аж ахуйн нэгж барилгын материалын үйлдвэрлэлийн тусгай зөвшөөрөл авсан ба 2018 онд 101 аж ахуйн нэгж тусгай зөвшөөрөл авах асуудлаар хүсэлт гаргаснаас 69 аж ахуй нэгж 3 жилийн хугацаатай сунгуулж, 31 аж ахуй нэгж шинээр тусгай зөвшөөрөл авсан болно.

Бүтээгдэхүүний баталгаажуулалтын ажлыг нэг хувийн компани, нэг төрийн байгуулага, нэг ТББ гүйцэтгэж байгаагаас 2018 оны байдлаар 169 аж ахуйн нэгж бүтээгдэхүүнийхээ чанарыг баталгаажуулж гэрчилгээ авсан байна.

БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛЫН СТАНДАРТЫН ЭРХ ЗҮЙН БАЙДАЛ, ӨНӨӨГИЙН ТҮВШИН

Үндэсний стандартын 2018 оны үзлэгийн зааврын дагуу үндэсний стандартын төрөл, эрх зүйн байдалд хийсэн судалгаагаар нийт 602 стандартаас төрлийн хувьд:

Бүтээгдэхүүний 231 буюу 38%,Шинжилгээний арга аргачлалын 223 буюу 37%,Нэр томьёоны 49 буюу 8%,Бусад 99 буюу 17%

Эрх зүйн байдлын хувьд:

Заавал мөрдөх 242 буюу 40% ,Сонгон хэрэглэх 360 буюу 60% байна.

Үндэсний стандартын шинжлэх ухаан техникийн түвшинд хийсэн судалгаагаар өнөөгийн байгаа түвшний хувьд:

Олон улсын 180 буюу 30% ,Бүс нутгийн 39 буюу 7% ,Гадаад орны 60 буюу 10% ,Байгууллагын 2 буюу 0%

Үндэсний 321 буюу 53% байгаа бөгөөд **цаашдын эрх зүйн байдлын хувьд:**

Сонгон хэрэглэх 534 буюу 89% ,Техникийн зохицуулал 68 буюу 11% байна.

- Үндэсний стандартын дахин хянах судалгааны хувьд: дахин хянах нийт 290 стандарт байгаагаас
- хүчингүй болгох 10 стандарт буюу 3%
- нийтэд нь дахин хянах 228 стандарт буюу 79%,
- холбогдох заалтуудыг дахин хянах 25 стандарт буюу 9%, шууд олон улсын стандартаар орлуулах 27 стандарт буюу 9% байна

Шинээр боловсруулах шаардлагатай стандартын судалгааны хувьд 59 стандарт байна. Шинээр боловсруулах шаардлагатай техникийн зохицуулалтын судалгааны хувьд барилга байгууламжийн бат бөх, найдвартай байдал, галын аюулгүй байдал, барилгын материалын чанар, аюулгүй байдалтай холбогдох 48 стандартын холбогдох заалтууд болон зарим стандартууд бүхэлдээ техникийн зохицуулалт болох 48 стандарт байна.

ОЙРЫН ХУГАЦААНД ШААРДАГДАХ АЖИЛЛАХ ХҮЧНИЙ ХЭРЭГЦЭЭ

		Нийт 31465 үүнээс
1	Барилгын материалын үйлдвэрийн инженер техникийн ажилтан	6886
2	Тоног төхөөрөмжийн операторчин	20892
3	Тоног төхөөрөмжийн засварчин	1721
4	Тоног төхөөрөмжийн цахилгаанчин	1229
5	Дулааны боловсруулалтын зуухны доторлогоочин	491
6	Лаборант	246

БИЗНЕСИЙН ТААТАЙ ОРЧИН БИЙ БОЛГОХ

➢ Хязгаарлагдмал нэр төрлийн барилгын материалын ЖДҮ-ийн тоног төхөөрөмийг гаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөх ➢ Импортын зарим материал түүхий эдийггаалийн болон НӨАТ-аас чөлөөлөх ➢ Үндэсний үйлдвэрийн бүтээгдэхүүнийг ижил төрлийн импортын интервенцээс хамгаалах	Засгийн газрын 2014 оны 191 дугаар тогтоолд нэмэлт өөрчлөлт оруулах талаар сангийн яаманд санал хүргүүлсэн. Энэ асуудлаар бие даасан жагсаалт гаргаж гаалийн код гарлуулсан ЗГ-ын 2015 оны 332. 191 дүгээр тогтоолуудад бөөрчлөлт оруулах
➢ ЗГ-ын 2015 оны 336 –р тогтоолоор батлагдсан Үндэсний үйлдвэрүүдээс худалдан авах чанар , стандартын шаардлага хангасан барааны жагсаалтад тусгагдсан БМҮ- ийн 30 аад нэр төрлийн бүтээгдэхүүнийг борлуулах асуудлыг “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай’’хуулийг хэрэгжүүлэх замаар шийдвэрлэх	Сангийн яам болон Худалдан иавах газар, Нийслэлийн ЗДТГазартай БХБЯ-наас энэ асуудлаар хамтран ажиллах санамж бичиг байгуулах замаар амьдралд хэрэгжүүлэх .

ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ

➢ “Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай” ➢ Урт нэртэй хууль	Туул голын сав газрын орчим байршилтай элс хайрганы карьеруудын асуудлыг барилгын үйлдвэрлэлийн технологийн шаардлагын дагуу оновчтой шийдвэр гаргах
➢ “Хөрөнгө оруулалтын тухай” хуульд	УИХ-аар 2013 онд батлагдсан .Барилгын материалийн боловсруулах болон экспортын үйлдвэр барихад татварын тодорхой дэмжлэг үзүүлэхээр тусгагдсан. Энд БМ-ын томоохон үйлдвэрүүд хамрагдна. Засгийн газартай тогтвортой байдлын гэрээ байгуулах шаардлагатай
➢ “Стандарт тохирлын үнэлгээний хууль” болон “Жижиг дунд үйлдвэрийн тухай” хууль шинэчлэгдэж байгаа.	